

Vzdelávacie štandardy

Vzdelávacia oblasť Jazyk a komunikácia Podoblasť vyučovanie prvého jazyka Jazyky národnostných menšín

Ukrajinský jazyk a literatúra

Vzdelávacie štandardy (výkonové a obsahové) sú členené podľa piatich základných obsahových komponentov jazyka a literatúry (komunikačná interakcia, hovorená produkcia, písaná produkcia, vecná recepcia, zážitková recepcia). V rámci všetkých komponentov sa kladie dôraz na prácu s textom, pomocou ktorej sa rozvíjajú čitateľské, pisateľské a komunikačné schopnosti žiakov. Súčasťou všetkých komponentov sú tematické okruhy, ktoré tvoria obsahový základ na tvorbu ústnych a písaných textov.

Vyučovací predmet ukrajinský jazyk a literatúra má medzi predmetmi v školách s vyučovacím jazykom ukrajinským osobitné postavenie. Je procesuálne orientovaný predovšetkým na budovanie jazykovej, rečovej a komunikatívnej kompetencie žiakov, na schopnosť primerane reagovať na jazykové situácie.

Jeho úlohou je podporovať celkový rozvoj osobnosti žiaka v komunikatívnej, poznávacej a etickej rovine a prostredníctvom literárnych textov sprostredkúvať estetickú skúsenosť a podporovať jej využitie pri kultúrnom a hodnotovom sebarozvoji.

Vzdelávacie štandardy ukrajinský jazyk a literatúry pre 1. cyklus

Hlavným cieľom 1. cyklu je vytváranie základov čitateľskej a pisateľskej gramotnosti v nadväznosti na predchádzajúce skúsenosti žiaka z MŠ. Zámerom je pomocou všetkých dostupných prostriedkov utvárať čitateľské a pisateľské návyky žiaka a formovať ho ako čitateľa a pisateľa.

Ciele vzdelávania pre 1. cyklus

- Viest jednoduchý dialóg primerane situácii a komunikačnému partnerovi.
- Vyjadriť myšlienky v súvislom hovorenom prejave.
- Písať čitateľným rukopisom a uplatniť pri písaní základné pravopisné pravidlá.
- Vytvoriť primeraný písaný a obrazovo-písaný text.
- Počúvať a čítať primerané vecné texty.
- Orientovať sa v nesúvislých a obrazovo-písaných textoch.
- Počúvať a čítať primerané literárne texty, interpretovať ich obsah a obraznosť v kontexte vlastných skúseností.
- Identifikovať v texte explicitné informácie a vyvodíť z textu základné implicitné informácie.
- Klásť otázky zamerané na obsah textu a na vlastné porozumenie textu.
- Vyjadriť verbálne a neverbálne predstavu o sebe a svoje prežívanie okolitého sveta.
- Použiť pri porozumení a tvorení textu primerané jazykové znalosti o slovnej zásobe a vetných štruktúrach.

Komunikačná interakcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- oslovovať komunikačného partnera zdvorilým pozdravom, predstavením sa, ospravedlnením, poďakovaním, formulovať prosbu, prianie, nesúhlas, predniesť blahoželanie, vinš ku kalendárnej príležitosti,
- rozlišovať tykanie a vykanie podľa vzťahu ku komunikačnému partnerovi,
- viesť jednoduchý dialóg, klásť otázky a odpovedať na nich jazykovo primerane,
- vyjadrovať potreby a pocity jazykovo a sociálne primeraným spôsobom,
- spolupracovať vo dvojiciach alebo v skupinách na riešení úloh, prispievať k navrhnutiu spoločných pravidiel spolupráce a dodržiavať ich.

Obsahový štandard

Komunikačné zvyklosti

- rozlišovanie **pozdravov, predstavenie sa, oslovenie**,
- tykanie/vykanie vo verejnom a v súkromnom komunikačnom prostredí,
- formulovanie ústneho **poďakovania, ospravedlnenia** sa a jeho rôznych jazykových foriem podľa situácie a adresáta.

Komunikačné zámery a ich vyjadrenie

- formulovanie **prosby, rozkazu, priania, nesúhlasu** a porovnávanie rôznych spôsobov ich vyjadrenia,
- nacvičovanie požiadania o informáciu a poskytnutia informácie prostredníctvom rolovej hry s dôrazom na presnosť a pravdivosť vyjadrenia.

Dialóg

- počúvanie partnera pri nácviiku **jednoduchého dialógu** v dvojiciach,
- **kladenie otázok a formulovanie odpovede** s dôrazom na pravidelné striedanie replík oboch komunikačných partnerov,
- nacvičovanie **priameho** (tvárou v tvár) a sprostredkovaného (**telefonického**) **dialógu** prostredníctvom rolovej hry s dodržiavaním pravidiel dialógu,
- počúvanie učiteľa a spolužiakov a vykonávanie činností podľa ústnych pokynov,
- realizácia detskej hry so slovným/dialogickým prejavom.

Komunikačné prostriedky a pravidlá

- rozširovanie **slovnej zásoby** prostredníctvom zaujímavých tém dialógu,
- využívanie jazykových prostriedkov pri vyjadrovaní rôznych komunikačných zámerov,
- nacvičovanie **artikulácie, výslovnosti a intonácie**.

Hovorená produkcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- formulovať jednoduchú informáciu a vyjadriť v nej podstatné fakty,
- reprodukovať prečítaný alebo počutý text na základe vlastnej skúsenosti alebo zážitku, uplatňovať pritom časovú následnosť,
- predniesť jednoduchú riekanku, vinš, hádanku, miestnu ľudovú pieseň, detskú pieseň,
- s pomocou učiteľa korigovať nepresnosti alebo nejasnosti v svojom ústnom vyjadrení,
- uplatňovať v hovorenom prejave zrozumiteľnú artikuláciu a spisovnú výslovnosť.

Obsahový štandard

Príprava a prednes hovoreného prejavu

- **zhromažďovanie kľúčovej slovnej zásoby** a kľúčových **informácií** na **rozvíjanie témy** hovoreného prejavu,
- reprodukovanie vypočutého alebo čítaného textu a rozvíjanie témy podľa komunikačného zámeru,
- využívanie stručnej **reprodukcie** obrázkovej alebo slovnej **osnovy**.

Reflexia hovoreného/počúvaného prejavu

- úprava **nepresností a nejasností v ústnom vyjadrení** pomocou učiteľa alebo spolužiakov,
- **počúvanie** hovoreného prejavu spolužiakov, **kladenie otázok** k obsahu počutého a **formulovanie odpovede** na položené otázky.

Žánre hovorového textu

- tvorenie primeraných žánrov hovoreného textu,
- vyjadrenie **kľúčových informácií** v informačnom texte,
- reprodukovanie prežitej skúsenosti, reálneho príbehu s vyjadrením **časovej následnosti a príčinnno-dôsledkových vzťahov**,
- vyjadrenie postupnosti opakovaných dejov pri opise pracovnej činnosti,
- formulovanie jednoduchého príležitostného rečníckeho prejavu: ústne pozvanie, privítanie, rozlúčenie a blahoželanie, **ľudový vinš (Vianoce, Nový rok, Veľká noc)**.

Komunikačné prostriedky a pravidlá

- vyjadrovanie myšlienok v ucelených **vetách** s rôznymi komunikačnými zámermi,
- aktivovanie a rozširovanie slovnej zásoby podľa témy produkovaného textu,
- uplatňovanie pravidiel spisovnej výslovnosti.

Písaná produkcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- písať všetky tlačené a písané písmená ukrajinskej azbuky,
- korigovať vlastný písaný text, zosúladiť požiadavky na čitateľnosť písma s tempom písania,
- formulovať jednoduchú informáciu a vyjadriť v nej základné fakty,
- používať pri tvorení písaného textu primerané znalosti slovnej zásoby a druhov viet podľa komunikačného zámeru,
- uplatňovať pri písaní osvojené pravopisné pravidlá.

Obsahový štandard

Elementárne písanie

- precvičovanie percepčno-motorických zručností,
- získavanie správnych návykov pri písaní,
- odpisovanie **písaného textu**, prepisovanie **tlačeného textu** a písanie podľa diktovania.

Proces tvorenia textu

- vyjadrenie postupnosti opakovaných dejov pri opise pracovnej činnosti a určenie ich hlavných znakov,
- vytvorenie **konceptu textu** a jeho úprava prostredníctvom **kontrolných otázok**,
- prezentovanie vlastného textu v prostredí triedy alebo školy.

Žánre písaného textu

- tvorenie primeraných **žánrov** písaného alebo obrazovo-písaného textu,
- vyjadrenie kľúčových informácií v **informačnom texte**,
- vytvorenie jednoduchého písomného **záznamu**,
- uplatňovanie časovej následnosti a príčinnno-dôsledkových vzťahov v rozprávacom žánri.

Komunikačné prostriedky a pravidlá

- vyjadrovanie myšlienok v ucelených vetách s rôznymi **komunikačnými zámermi** v texte,
- aktivovanie a rozširovanie slovnej zásoby podľa témy produkovaného textu,
- vyjadrovanie vzťahu k pomenúvaným javom prostredníctvom **emocionálnych slov** alebo **jednoduchých frazém**,
- uplatňovanie jednoduchých lexikálnych vzťahov v texte.

Osvojovanie a uplatňovanie pravopisu

- odpisovanie, komentovanie a vysvetľovanie pravopisu,
- dopĺňovanie rôznych typov nácvičných diktátov.

Vecná recepcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- rozoznávať slová a vety v čítanom texte, čítať plynulo a správne, nahlas a potichu,
- orientovať sa v nesúvislých alebo obrazovo-písaných textoch a porozumieť ich explicitným a základným implicitným významom,
- identifikovať neznáme slová a komunikovať prípadné nedorozumenie,
- rozlišovať pri počúvaní a čítaní textu komunikačný zámer výpovede.

Obsahový štandard

Elementárne čítanie

- čítanie primerane obťažného písaného a tlačeneho textu nahlas a potichu,
- rozvíjanie čitateľských zručností a uvedomovanie si vlastných chýb pri čítaní.

Porozumenie textu

- reprodukovanie **obsahu textu, rozhovor s pomocnými otázkami** na porozumenie s explicitným významom textu,
- prezentovanie získaných **informácií** ústnou formou,
- využívanie predchádzajúcich vedomostí a skúseností v praxi.

Metakognitívne procesy pri recepcii vecného textu

- modelovanie spôsobu premýšľania pri čítaní,
- zdôvodňovanie správnosti a nesprávnosti odpovedí,
- chápanie seba ako poslucháča/čitateľa schopného porozumieť textu, ovplyvňovanie výsledku svojho počúvania/čítania vlastným úsilím a s pomocou druhých.

Žánre vecného textu

- rozlišovanie a poznávanie primeraných **druhov a žánrov vecného textu**,
- vyhľadávanie kľúčových informácií v informačnom texte,
- porozumenie a orientovanie sa v jednoduchých **obrazovo-písaných alebo obrazovo-hovorených nesúvislých textoch**.

Komunikačné prostriedky a pravidlá

- pozorovanie, identifikovanie a rozlišovanie jazykového vyjadrenia komunikačného zámeru v počúvanom a čítanom texte,
- rozpoznávanie základných prostriedkov nadväzovania **viet** v texte,
- pozorovanie slovtvorene súvisiacich slov v texte, **rozhovor** o ich významovom vzťahu,
- zdôvodňovanie použitých a osvojených **pravopisných pravidiel** v texte.

Zážitková recepcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- vyjadriť svoj estetický zážitok verbálnym a neverbálnym spôsobom z literárnych textov a ilustrácií na základe ich porozumenia a jednoduchej interpretácie,
- rozlišovať niektoré jednoduché jazykové prostriedky bežného a umeleckého vyjadrenia,
- rozpoznať základné žánre literatúry pre deti a základné komponenty umeleckého textu najmä z národnej literárnej tvorby,
- reprodukovať obsah prečítaného textu a zaujať postoj k zobrazenému správaniu postáv a k ich činom.

Obsahový štandard

Čítanie s porozumením

- rozvíjanie čitateľských zručností a **tempa** pri čítaní textu,
- porozumenie explicitným významom a vyvodzovanie implicitných významov z prečítaného a počúvaného textu,
- čítanie krátkych **naratívnych a opisných textov** a odpovedanie na ústne otázky.

Čítanie pre zážitok

- opisovanie ilustrácie k textu a vysvetľovanie jej súvislosti s **obsahom**,
- charakterizovanie postáv v **naratívnych príbehoch**,
- stvárňovanie vybranej postavy a jej konania v rolovej hre,
- porovnávanie konania, vlastností, **pocitov** hlavnej/vedľajšej postavy so svojím správaním v podobnej situácii.

Samostatný/sebavedomý čitateľ

- sledovanie usporiadania textu, detského časopisu a knihy,
- oboznamovanie a orientovanie sa v miestnej **knižnici**, samostatné požičiavanie/vrátenie knihy, vyhľadávanie kníh s preferovanou tematikou,
- porovnávanie vlastností **kladnej postavy** so svojimi vlastnosťami.

Metakognitívne procesy pri recepcii literárneho textu

- monitorovanie kvality čítania, porozumenia, neporozumenia obsahu a **významu prečítaného**,
- prepojenie tém s reálnym životom,
- uvedomovanie si významu a potreby čítania a hodnotenie vlastných pokrokov v čítaní; vnímanie mediálnych obsahov ako zdroja informácií,
- zdôvodňovanie najsledovanejších programov v domácom prostredí, **rozhovor o filmovom/televíznom príbehu**, ktorý čerpá námet z **literárneho príbehu**,
- uvedomovanie rozdielu medzi čitateľom a divákom pri návšteve predstavenia.

Tematické okruhy a žánre na výber

- tematické okruhy pre 1. cyklus: domov, rodina, priateľstvo, medziľudské a medzigeneračné vzťahy;
- vzťahy a porozumenie, česť/čestnosť, záľuby a koníčky, zdravie, dobro, zlo, pravda a lož, hra;
- humor, význam prírody pre človeka/človek ako súčasť prírody, svet zvierat, pomoc iným, rodná krajina, ľudové zvyky a sviatkovanie, tradičná kultúra a kultúrne dedičstvo (moja rodina, obec);
- čítanie a počúvanie textov z rôznych typov a žánrov ukrajinskej literatúry so zreteľom na detský aspekt a záujmy žiakov: rozprávka, povesť, príbeh, obrázkový príbeh, komiks, nonsensová poézia a próza, bájka, riekanka, hádanka, pieseň, báseň.

Vzdelávacie štandardy ukrajinského jazyka a literatúry pre 2. cyklus

Hlavným cieľom 2. cyklu je budovanie jazykovej, rečovej a komunikatívnej kompetencie žiakov, schopnosť primerane a na dobrej jazykovej úrovni reagovať na najrozmanitejšie jazykové situácie.

Ciele vzdelávania pre 2. cyklus

- Viest dialóg v súkromnom a verejnom prostredí vecne a sociálne primeraným spôsobom.
- Pripraviť a predniesť primeraný hovorený prejav určený pre verejné komunikačné prostredie.
- Vytvoriť písaný a obrazovo-písaný text na vyjadrenie rôznych komunikačných zámerov.
- Uplatniť pri písaní textov vybrané pravidlá jednotlivých pravopisných princípov.

- Aktívne počúvať a čítať primerané vecné (aj odborné) texty.
- Orientovať sa v nesúvislých, obrazovo-písaných a primeraných digitálnych textoch.
- Identifikovať v texte implicitné informácie, vyvodiť základné a prehlbujúce implicitné informácie.
- Formulovať a klásť otázky zamerané na explicitný a implicitný význam textu.
- Zhrnúť získané informácie ústne aj písomne.
- Použiť základné stratégie porozumenia textu a posúdiť mieru vlastného porozumenia.
- Počúvať a čítať primerané literárne texty, porozumieť implicitným významom a prostriedkom obraznosti.
- Zdieľať emocionálnu a estetickú skúsenosť z recepcie literárneho textu hovorenou a písanou formou.
- Vyjadrovať vlastné nápady a návrhy pri tvorení textov, klásť otázky k predloženým návrhom.
- Použiť pri porozumení a tvorení textu primerané znalosti jazykových prostriedkov, využívať pritom jazykové slovníky.
- Rešpektovať viacjazyčné prostredie, podporovať spolužiakov s iným materinským jazykom.

Komunikačná interakcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- viesť dialóg k téme, adresátovi a komunikačnému prostrediu,
- iniciovať, porovnávať komunikačné zvyklosti, viesť komunikáciu v skupine rovesníkov z viacjazyčného prostredia a rozvíjať ju,
- rešpektovať názor komunikačného partnera, námietku alebo nesúhlas vyjadriť sociálne primeraným spôsobom,
- používať základné žánre korešpondencie,
- riešiť v dvojiciach alebo v skupinách jednoduché problémy.

Obsahový štandard

Komunikačné zvyklosti a viacjazyčnosť

- získavanie informácií o iných jazykoch v skupinových dialógoch,
- porovnávanie **komunikačných zvyklostí** v ukrajinskom a v inom jazyku.

Dialogická komunikácia a kooperácia

- nadväzovanie kontaktu s využitím pravidiel vedenia **dialógu, spisovnej variety ukrajiničiny** a jeho rozlišovanie v súkromnom a vo verejnom prostredí,

- uvedomovanie si **rizík dialógu** vo verejnom alebo v internetovom prostredí,
- nacvičovanie dialógu v rôznych komunikačných situáciách.

Korešpondencia

- porovnávanie písanej a **elektronickej korešpondencie** v bežnej komunikácii.

Komunikačné prostriedky a pravidlá

- rozširovanie slovnej zásoby prostredníctvom aktuálnych tém dialógu,
- uplatňovanie pravidiel spisovnej výslovnosti v písanej a elektronickej korešpondencii,
- uvedomovanie si rozdielov medzi ukrajinskými a slovenskými slovami.

Hovorená produkcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- zhromažďovať potrebné informácie a vytvárať myšlienkové ucelené hovorené texty s konkrétnym komunikačným zámerom,
- vyrozprávať príbeh so zápletkou a jej riešením,
- opisovať objekty vystavené priamemu pozorovaniu,
- počúvať hovorené prejavy iných, klásť otázky, upravovať obsahovú a jazykovú stránku v jednoduchom rečníckom prejave,
- používať vhodnú jazykovú príručku a overovať v nej význam neznámych lexikálnych jednotiek.

Obsahový štandard

Príprava a prednes hovoreného prejavu

- rozlišovanie spontánneho a pripraveného **hovoreného prejavu**,
- zhromažďovanie informácií potrebných na rozvíjanie témy, zdôvodnenie výberu podľa komunikačného zámeru,
- usporadúvanie informácií a vytváranie **osnovy textu**,
- prednášanie hovoreného prejavu v prostredí triedy, školy alebo na verejnosti.

Reflexia hovoreného/počúvaného prejavu

- počúvanie a vylepšovanie hovoreného prejavu pomocou **kontrolných otázok** k obsahu, osnove a k jazyku textu,
- využívanie jednoduchých **grafických nástrojov** na zlepšovanie **štruktúry textu**.

Žánre hovorového textu

- využívanie jednoduchých **odborných informácií** určených pre verejné školské prostredie,
- rozprávanie prežitej skúsenosti, objasňovanie a plánovanie udalosti, reálny alebo vymyslený príbeh so zápletkou a jej riešením,
- opisovanie jednoduchých pracovných postupov na základe **priameho pozorovania**,
- rozlišovanie súkromného a verejného **hovoreného prejavu**.

Komunikačné prostriedky a pravidlá

- používanie vhodnej slovnej zásoby podľa témy a komunikačného zámeru textu,
- porovnávanie a odlišovanie **spisovnej a nárečovej výslovnosti**,
- charakterizovanie a určovanie **gramatických kategórií** v ukrajinčine v porovnaní so slovenčinou.

Písaná produkcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- zhromažďovať potrebné informácie a tvoriť súvislý písaný alebo obrazovo-písaný text na zvolenú tému s použitím vhodného žánru,
- vyjadrovať písaním svoje pocity a fantáziu,
- opisovať objekty vystavené priamemu pozorovaniu, upravovať obsahovú, kompozičnú, jazykovú a grafickú stránku textu,
- aplikovať pri tvorbe vlastného textu nadobudnuté znalosti z pravopisu,
- vyhľadávať v akomkoľvek texte explicitne vyjadrené informácie a správne spájať jednotlivé údaje do komplexnej informácie.

Obsahový štandard

Proces tvorenia textu

- vyjadrovanie komunikačného zámeru prostredníctvom vhodného **slohového postupu**,
- zhromažďovanie jazykového materiálu k zvolenej téme,
- **členenie textu** s využitím podrobnej alebo stručnej osnovy,
- aplikovanie **pravopisnej korektúry** a **grafickej úpravy textu** v rozsahu pravopisných znalostí a zručností,
- prezentovanie vlastného textu v prostredí triedy, školy alebo na verejnosti.

Metakognitívne procesy pri písaní textu

- porozumenie zadania, plánovanie postupu a sledovanie priebehu tvorenia textu,
- posúdenie úspešnosti vlastného písania,
- používanie základných stratégií na vylepšenie písaného textu.

Žánre písaného textu

- používanie informačných textov určených pre verejné a školské prostredie,
- vyjadrovanie zámernosti konania postáv v reálnom alebo vymyslenom príbehu,
- pozorovanie pracovného postupu s využitím podporného obrazového materiálu,
- sebvýjadrenie prostredníctvom primeraných techník tvorivého písania,
- vyjadrenie myšlienok a návrhov pomocou myšlienkových máp.

Komunikačné prostriedky a pravidlá

- uplatňovanie **lexikálnych, slovotvorných vzťahov** a nadväzovania viet v texte,
- používanie vhodnej slovnej zásoby podľa témy a komunikačného zámeru,
- používanie primeraných grafických prostriedkov v písanom alebo elektronickom texte.

Osvojovanie a uplatňovanie pravopisu

- nacvičovanie pravopisných zručností v ukrajinských alebo prevzatých slovách,
- uplatňovanie morfológického, gramatického a interpunkčného pravopisu.

Vecná recepcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- vyjadriť a zdôvodniť svoj názor na čítaný text,
- identifikovať explicitné a vyvodzovať implicitné informácie v počutých, čítaných, obrazovo-písaných a primeraných digitálnych textoch,
- zhromažďovať, reprodukovat' a posudzovať mieru vlastného porozumenia zo získaných informácií,
- používať a prispôbovať znalosti vetných štruktúr, slovnej zásoby a lexikálnych vzťahov pri porozumení textu.

Obsahový štandard

Porozumenie textu

- počúvanie, samostatné čítanie a prezeranie primeraných **žánrov** vecného textu v rámci obsahov jednotlivých vzdelávacích oblastí;

- reprodukovanie obsahu umeleckého textu so zachovaním **časovej a logickej postupnosti**,
- porozumenie explicitným informáciám, objasňovanie nových pojmov, identifikovanie **klúčových informácií** a slov,
- vyvodzovanie, prepájanie a objasňovanie **implicitných informácií**, vyjadrovanie názoru a jeho jednoduché zdôvodňovanie pomocou ústnych a písomných otázok,
- rozpoznanie štruktúry textu, členenie na časti pomocou **osnovy** a jej využívanie pri reprodukcii textu.

Metakognitívne procesy pri recepcii vecného textu

- monitorovanie a hodnotenie vlastného porozumenia na základe systematickej **spätnej väzby**,
- plánovanie, vymedzovanie potrebného času a voľba vhodného postupu pri práci s textom,
- používanie jednoduchých postupov a stratégií učenia sa z textu,
- vnímanie seba ako aktívneho čitateľa/poslucháča schopného zlepšovať, objektívne posúdiť výsledky čítania/počúvania v komunikácii s druhými ich vyjadriť, zdôvodniť, prípadne korigovať.

Žánre vecného textu

- porozumenie súvislým a nesúvislým informačným a opisným žánrom, primeraným **digitálnym textom** s odbornou funkciou, **reklamným textom** a jednoduchým **rečníckym prejavom**,
- vnímanie **príbehu so zápletkou** a jej riešením, pozorovanie konania postáv a funkcie opisných častí v príbehu.

Komunikačné prostriedky a pravidlá

- rozoznávanie, rozvíjanie a vyjadrovanie rôznych syntaktických významov,
- analyzovanie morfológického a štylistického rozboru ohybných slovných druhov,
- vyvodzovanie významov nových alebo neznámych slov z textu.

Zážitková recepcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- rozumieť explicitným významom a vyvodzovať základné implicitné významy z počutého a prečítaného literárneho textu,
- hľadať kľúčové informácie, odlišovať ich od nepodstatných a objasňovať neznáme slová a slovné spojenia z kontextu,
- zdieľať svoj zážitok z čítania alebo počúvania textu primeraným spôsobom,
- zoznamovať sa s ďalšími témami ukrajinských a svetových autorov,
- vyberať si knihy na čítanie a zdôvodňovať svoj výber.

Obsahový štandard

Čítanie s porozumením

- reprodukovanie umeleckého čítaného alebo počúvaného textu so zachovaním časovej a **logickej postupnosti**,
- vyhľadávanie a stručné zhrnutie konkrétnych informácií, určenie ich dôležitosti vzhľadom na obsah textu,
- vyvodzovanie základných implicitných významov z čítaného alebo počúvaného textu pomocou ústnych a jednoduchých písomných otázok,
- vysvetľovanie významu neznámych slov, slovných spojení a umeleckých jazykových prostriedkov,
- porovnávanie motívov, udalostí a rôznych typov spracovania príbehu.

Čítanie pre zážitok

- formovanie jednoduchých čitateľských rituálov, empatií, súcitov, hodnôt a postojov na základe čítaného alebo počutého textu pri individuálnom čítaní,
- sprostredkovanie umeleckého zážitku cez rôzne **formy spracovania textu**,
- uvedomovanie si **autorstva a kontextu vzniku** literárnych diel.

Samostatný/sebavedomý čitateľ

- budovanie čitateľského portfólia v rôznych formách a podobách;
- reflexia čítania ukážok v oblasti rôznych žánrov,
- vyhľadávanie rôznych dostupných **druhov knižnice** a zdrojov mediálnych textov pre vlastný samostatný a cielený výber kníh, audiokníh, časopisov, internetových článkov.

Metakognitívne procesy pri čítaní s porozumením

- hodnotenie vlastného porozumenia a posúdenia textu **tvorením, kladením otázok a riešením úloh**,
- prepojenie tém s reálnym životom,
- plánovanie čítania a odhadovanie času na čítanie.

Tematické okruhy a žánre na výber

- tematické oblasti z 1. cyklu zostávajú v platnosti a obohacujú sa o nové témy a pohľady;
- okruhy pre 2. cyklus: sebahodnotenie, osobné záujmy a potreby, spravodlivosť, nespravodlivosť, odlišnosť od iných, zdravý životný štýl, bohatstvo, chudoba, bezpečnosť, láska k domovu a rodine, svet divadla, ohrozenie a ochrana životného prostredia, pomoc ľuďom a zvieratám v núdzi;
- texty reprezentujúce rôzne typy a žánre z ukrajinskej aj svetovej literatúry, na základe potrieb a záujmov žiakov a so zreteľom na detský aspekt z najnovšej, ale aj z klasickej literatúry.

Vzdelávacie štandardy ukrajinského jazyka a literatúry pre 3. cyklus

Hlavným cieľom 3. cyklu je podporovať celkový rozvoj osobnosti žiaka v komunikatívnej, poznávacej, estetickej a etickej rovine prostredníctvom uvedomenia si jazykovej a kultúrnej pestrosti nielen v rámci Európy a sveta, ale aj v rámci jednotlivých sociálnych prostredí. Cez pochopenie významu jazyka pre národnú kultúru by mali žiaci dospieť k chápaniu odlišností, tolerance a orientácie v multikultúrnom prostredí.

Ciele vzdelávania pre 3. cyklus

- Aktívne vstupovať do hovorenej a písanej komunikačnej interakcie, vecne a sociálne primerane reagovať na repliky komunikačného partnera, formulovať primerané argumenty.
- Pripraviť a prezentovať primerané hovorené a obrazovo-hovorené texty s komunikačným zámerom objasniť problém alebo presvedčiť adresáta.
- Vytvoriť primeraný písaný, obrazovo-písaný alebo digitálny text s cieľom objektívne informovať, objasniť problém a vyjadriť názor podložený argumentmi.
- Uplatňovať stratégie tvorby písaného textu, regulovať vlastný proces písania, uplatniť znalosti pravopisných pravidiel.
- Čítať a počúvať rôzne druhy vecného (najmä odborného) textu, rozumieť mu, zhrnúť a vyhodnotiť získané informácie, využiť informácie pri vzdelávaní a v iných komunikačných oblastiach.
- Uplatňovať stratégie porozumenia textu, plánovať a monitorovať úspešnosť porozumenia, regulovať vlastné porozumenie textu.
- Získať a spracovať informácie z rôznych médií (tlačených, digitálnych, audiovizuálnych), veku primerane kriticky posúdiť spoľahlivosť informácií a ich zmysluplné využitie.
- Nadobudnúť estetickú skúsenosť z recepcie rôznych literárnych žánrov, zdieľať obsahové, emocionálne a hodnotové posolstvá textu vo vlastných tvorivých aktivitách.
- Objasniť príslušnosť literárnych diel ku kultúrnemu dedičstvu s dôrazom na hodnotu empatie, tolerance a rešpektu človeka k človeku.
- Uplatňovať tvorivosť pri riešení úloh, problémov a projektov, efektívne pritom spolupracovať v kolektíve.
- Použiť pri porozumení a tvorení textu znalosti o systéme jazykových prostriedkov, využívať pritom jazykové slovníky v knižnej a elektronickej podobe.
- Objasniť význam jazyka ako reprezentanta národnej kultúry, chápať potrebu dobrého ovládania spisovného jazyka v rámci vzdelávania a účasti v sociálnom a občianskom živote.
- Rešpektovať jazykovú a kultúrnu rôznorodosť v spoločnosti, chápať jazykové potreby príslušníkov iných národov a národností.

Komunikačná interakcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- rozlišovať špecifiká komunikačnej interakcie v rôznych jazykoch, rešpektovať príslušníkov iných národov a kultúr,
- zapájať sa do rozhovoru vhodným spoločenským tónom a rešpektovať základné komunikačné pravidlá a kriticky reagovať na repliky komunikačného partnera,
- používať a uplatňovať pri vedení dialógu zásady kooperácie a zdvorilosti,
- diskutovať v skupinách na aktuálne alebo odborné témy, vyjadrovať svoj názor a podporovať ho rôznymi druhmi argumentov,
- využívať na komunikáciu situačne vhodné komunikačné kanály a vyhodnocovať riziká komunikácie v internetovom prostredí,
- dodržiavať pravidlá bezpečnej, vecnej, sociálne primeranej a etickej interakcie,
- používať rôzne žánre bežnej a administratívnej korešpondencie,
- spolupracovať a komunikovať v kolektíve pri riešení problémov, pomenovať príčiny konfliktov a reguláciou svojho správania im predchádzať.

Obsahový štandard

Komunikačné zvyklosti a viacjazyčnosť

- používanie jednotlivých variet ukrajinčiny, delenie a základné **znaky ukrajinských nárečí**,
- poznávanie, porovnávanie a nacvičovanie **komunikačnej interakcie** vo viacerých jazykoch,
- chápanie jazykových potrieb príslušníkov iných národov a národnostných menšín vo viacjazyčnom prostredí.

Dialogická komunikácia, diskusia a kooperácia

- využívanie primeraného množstva informácií v dialógu pravdivo, vecne, jasne a zrozumiteľne dodržiavaním pravidiel sociálne primeranej a etickej diskusie,
- nacvičovanie skupinovej diskusie na aktuálnu alebo odbornú tému prostredníctvom rôznych argumentov a argumentačných techník,
- participovanie v internetovej diskusii zapojením sa do diskusného fóra.

Korešpondencia

- formulácia jednoduchej úradnej žiadosti,
- kompletizovanie bežnej a úradnej elektronickej korešpondencie prostredníctvom **e-mailu**,
- aplikovanie jazykových a grafických špecifik krátkych textových správ.

Komunikačné prostriedky a pravidlá

- porozumenie a používanie tematickej a odbornej slovnej zásoby v rámci obsahového zamerania interakčných aktivít,
- využívanie argumentačnej funkcie komunikačných prostriedkov s uplatňovaním pravidiel spisovnej výslovnosti v písanej a v elektronickej interakcii.

Hovorená produkcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- vytvárať obsahovo a formálne súdržné hovorené texty s rôznym komunikačným zámerom,
- zhromažďovať, hodnotiť, využívať získané informácie z viacerých zdrojov, overovať ich a prezentovať ich pravdivosť,
- pripravovať a kultivovane prednášať príležitostné rečnícke prejavy s rešpektovaním a uplatňovaním jazykových pravidiel, popri jazykových a mimojazykových prostriedkoch,
- analyzovať a hodnotiť hovorené prejavy iných, svoje stanovisko podoprieť argumentmi,
- využívať jazykové slovníky a znalosti jazykovedných pojmov a termínov.

Obsahový štandard

Príprava a prezentácia hovoreného prejavu

- zhromažďovanie materiálu selektovaním vhodných stratégií prípravy a úpravy textu, využívanie **knižných a elektronických jazykových slovníkov**,
- prezentovanie kultivovaného prednesu hovoreného prejavu a **obrazovo-hovoreného textu**, funkčné prepojenie jazykovej a obrazovej zložky v prostredí triedy, školy alebo na verejnosti.

Reflexia hovoreného/počúvaného prejavu

- počúvanie hovorených prejavov iných, sebareflexia prezentovaného,
- analyzovanie a hodnotenie obsahovej, kompozičnej, jazykovej, prednesovej a vizuálnej stránky prejavu podľa vopred stanovených kritérií,
- formulovanie argumentov pri vyjadrovaní stanoviska k vlastnému alebo inému hovorenému prejavu.

Žánre hovorového a obrazovo-hovoreného textu

- identifikovanie, systematizovanie a zovšeobecňovanie poznatkov o slohových útvaroch/žánroch hovoreného alebo obrazovo-hovoreného textu,
- vyjadrovanie názoru na aktuálne témy s podporou argumentov a s cieľom presvedčiť adresáta,
- moderovanie podujatia formou rečníckeho prejavu.

Komunikačné prostriedky a pravidlá

- používanie tematickej a odbornej slovnjej zásoby v rámci obsahového zamerania textu,
- využívanie argumentačnej a sugestívnej funkcie komunikačných prostriedkov s využitím možností textového editora,
- uplatňovanie pravidiel **spisovnej výslovnosti**,
- zapájanie sa do rozhovorov a rešpektovanie základných komunikačných pravidiel.

Písaná produkcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- zdôvodniť voľbu žánrov písaného textu pre naplnenie komunikačného alebo autorského zámeru,
- zohľadniť očakávania (potenciálneho) adresáta písaného textu,
- využiť písanie ako prostriedok sebvýjadrenia na vyjadrenie názoru a na argumentáciu,
- monitorovať priebeh vlastného písania a využívať rôzne stratégie na jeho vylepšenie,
- upravovať obsahovú, kompozičnú, jazykovú a formálnu stránku napísaného textu, počítačové textové editory s využívaním rôznych druhov jazykových slovníkov,
- vysvetliť a určiť pri tvorení a úprave textu význam štandardizovaných pojmov.

Obsahový štandard

Proces tvorenia textu

- zhromažďovanie, komunikovanie a odôvodnenie výberu textu v konkrétnej situácii podľa vhodného **slohového postupu**,
- upravovanie obrazovej a grafickej zložky textu pri **multimodálnych a digitálnych komunikátoch** a využívanie ďalších možností **textového editora**,
- prezentovanie vlastného textu v prostredí triedy, školy alebo na verejnosti.

Metakognitívne procesy pri písaní textu

- porozumenie produkčnej úlohy, stanovenie cieľa písania, analyzovanie a hodnotenie textu vzhľadom na **komunikačný zámer, slohový postup a adresáta**,
- plánovanie efektívnych stratégií pri tvorení textu;
- monitorovanie priebehu zhromažďovania a triedenia vhodného jazykového materiálu;
- koncentrovanie pozornosti vo fáze štylizácie, potlačenie rušivých a nesúvisiacich podnetov.

Žánre písaného a obrazovo-písaného textu

- vyjadrovanie rôznych komunikačných zámerov s využitím jednotlivých slohových postupov alebo ich kombináciou, podporou argumentov a s cieľom presvedčiť adresáta,
- sebavyjadrenie prostredníctvom rôznych techník tvorivého písania.

Komunikačné prostriedky a pravidlá

- vyjadrovanie syntaktických významov vo vete pri písanej produkcii,
- porozumenie a používanie tematickej a odbornej slovnej zásoby v rámci obsahového zamerania textu,
- využívanie argumentačnej funkcie komunikačných prostriedkov,
- používanie rôznych druhov nadväzujúcich prostriedkov v texte.

Osvojovanie a uplatňovanie pravopisu

- získavanie a aplikovanie pravopisných zručností v oblasti **morfológie, gramatiky, etymológie, sémantiky a interpunkcie**,

Vecná recepcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- orientovať sa v rôznych žánroch vecného textu podľa komunikačných oblastí, záujmových aktivít alebo zapojenia sa do spoločenského a občianskeho života využívať aj mimo učebnicové zdroje,
- konfrontovať s vlastnými znalosťami a skúsenosťami informácie z rôznych informačných zdrojov pri tvorení vlastných textov s uplatnením rôznych stratégií,
- porovnávať obsahové, kompozičné a jazykové odlišnosti textov podľa rôzneho komunikačného zámeru a slohového postupu,
- analyzovať jazykové prostriedky v texte, využívať pritom rôzne druhy jazykových slovníkov,
- porozumieť primeraným jazykovedným pojmom a termínom a aplikovať ich pri analýze a hodnotení textov,
- pomenovať hodnotu a funkcie jazyka v osobnom, v spoločenskom živote, rozvíjať pozitívny postoj k iným jazykom a kultúram.

Obsahový štandard

Porozumenie textu a využitie získaných informácií

- porozumenie súvislým, nesúvislým a multimodálnym textom na úrovni **explicitných a implicitných významov**,
- vyvodzovanie implicitných informácií z textu prehlbujúce základné porozumenie textu,

- získavanie, spracovanie, triedenie, posúdenie pravdivosti a spoľahlivosti informácií z rôznych informačných zdrojov na základe **konfrontácie**,
- zdieľanie a prezentovanie získaných informácií v skupinovej diskusii, obhajovanie názoru pomocou argumentov, vecné reagovanie na argumenty účastníkov diskusie.

Metakognitívne procesy pri spracovaní informácií

- orientovanie sa v dostupných primárnych a sekundárnych informačných zdrojoch,
- vyhodnocovanie cieľov, **reflexia** a komunikovanie výsledkov čítania alebo počúvania podľa vlastného výberu,
- upevňovanie a využívanie osvojených stratégií čítania, učenia sa z textu a náročnejších foriem spracovania obsahu v digitálnom prostredí,
- formovanie základných spôsobilostí informačnej gramotnosti, kritického myslenia a vlastnej **autorskej tvorby** pri práci s informáciami,
- využívanie fyzických a elektronických knižníc, orientácia v knižných katalógoch.

Vlastnosti textu na novú stranu

- rozvíjanie témy a logické usporiadanie viet a odsekov podľa použitého slohového postupu,
- analyzovanie, nadväzovanie viet prostredníctvom rôznych druhov nadväzujúcich prostriedkov (konektorov),
- porovnávanie textov podľa obsahu, slohového postupu a použitých jazykových prostriedkov.

Žánre vecného textu

- analyzovanie **propagačnej a presvedčovacej funkcie** v rôznych druhoch reklamného textu,
- porozumenie a rozlišovanie **rečníckych žánrov**,
- identifikovanie manipulácie v rôznych druhoch reklamného textu.

Komunikačné prostriedky a pravidlá, význam jazyka

- porozumenie funkciám, významu, **stavbe jazyka** a problematike **viacjazyčnosti na území a mimo územia štátu**,
- vyjadrenie významu syntaktických, lexikálnych, slovtvorných a morfológických prostriedkov.

Zážitková recepcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- zdieľať, hodnotiť svoj zážitok z čítania alebo počúvania textu primeraným spôsobom verbálne alebo neverbálne,
- porovnávať a hodnotiť štruktúrne prvky jednotlivých žánrov ukrajinskej a svetovej literatúry, kriticky vyhodnocovať autorov zámer, zaujímať stanovisko k prečítanému textu,

- diskutovať o texte a prečítaný text využívať ako podporu pre svoju argumentáciu,
- vyberať si zdroje na čítanie, zdôvodňovať svoj výber, odporúčať knihy s odôvodnením, analyzovať a hodnotiť rôzne formy spracovania literárnych diel, námetov,
- tvoriť na základe poznania a zážitku z literárneho textu vlastné texty.

Obsahový štandard

Čítanie s porozumením

- reprodukovanie obsahu čítaného alebo počúvaného textu s viacerými **dejovými líniami**,
- identifikovanie a odpisovanie stavebných prvkov textu na základe poznania žánru a čitateľských skúseností,
- diskutovanie o texte, prezentovanie vlastnej **interpretácie textu**, domýšľanie a tvorba variantu pokračovania textu,
- dedukovanie významu neznámych slov, slovných spojení a umeleckých jazykových prostriedkov z kontextu, vysvetľovanie pomocou ďalších zdrojov.

Čítanie pre zážitok

- rozpoznávanie, pomenovanie a vyjadrovanie vlastných pocitov, postojov, myšlienok a zážitkov z **literárneho, dramatického, filmového a ilustrovaného spracovania**,
- debatovanie s argumentáciou o hodnotách a kvalitách kníh,
- formovanie empatie, súcitu, hodnôt a postojov na základe čítaného alebo počutého textu,
- uvedomovanie si a rešpektovanie autorstva a kontextu vzniku literárnych diel vlastnej kultúry a kultúry iných národov.

Samostatný/sebavedomý čitateľ

- vedenie tvorivých záznamov o knihách, analyzovanie a rozširovanie vlastného čítania a pokrokov v rôznych čitateľských teritóriách,
- budovanie čitateľských rituálov a trvalých čitateľských návykov,
- používanie knižnice a orientovanie sa v knižných katalógoch.

Metakognitívne procesy pri recepcii literárneho textu

- budovanie schopnosti vedome pracovať s textom ako so zmysluplným zdrojom poznatkov a zážitku,
- vyhľadávanie textov na čítanie alebo počúvanie v závislosti od čitateľských preferencií, plánovanie procesu čítania a čitateľských aktivít,
- uvedomovanie si obsahu a významu prečítaného, hlbšie porozumenie textu a možností regulačných procesov,
- komunikovanie a opisovanie zážitku z čítania alebo počúvania.

Tematické okruhy a žánre na výber

- tematické oblasti z 1. a 2. cyklu zostávajú v platnosti a obohacujú sa o nové témy a pohľady;
- okruhy pre 3. cyklus: dôstojnosť, osobné záujmy, potreby a záujmy iných, písané a nepísané zákony, chápanie dobra a zla, odvaha, sloboda, zodpovednosť, priateľstvo, hodnoty, klamstvo, nenávisť, ľudské a spoločenské dilemy, hrdinstvo, mier, ľudská česť, obeta, láska, občianska spolupatričnosť, angažovanosť a spolunažívanie, zlyhanie jednotlivca/spoločnosti, šťastie, silné a slabé stránky osobnosti, prvá láska, spoločné hodnoty, spoločné konanie a osamelosť, strach, problémy v škole, tolerancia, dovolené a zakázané, rozmanitosť a podobnosť kultúr, národná kultúra a kultúrne dedičstvo slovné hry, krása, realita a fantázia, globálne environmentálne problémy a ich riešenia pri ochrane životného prostredia, úcta k živej a neživej prírode, minulosť, prítomnosť a budúcnosť, historická pamäť, jedinečnosť nárečí, rodného kraja;
- texty reprezentujúce rôzne typy a žánre z literatúry ukrajinskej aj svetovej proveniencie, na základe potrieb a záujmov žiakov a so zreteľom na detský aspekt, z najnovšej literatúry, ale aj z klasickej literatúry.